

Tjänsteställe
Kommunstyrelseförvaltningen

Datum Dnr
2025-03-12 KS0094/25

Handläggare

Ulrika Gustafsson-Lindberg

Tel: 023-830 00

E-post: ulrika.gustafsson-lindberg@falun.se

Svar på remiss gällande betänkandet Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens(302908) (0)

Förslag till beslut

Denna tjänsteskrivelse, daterad 2025-03-12 utgör Falu kommuns svar på remiss om Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov (SOU 2024:87).

Sammanfattning

Regeringen tillsatte Skolsäkerhetsutredningen med syftet att barn, elever, lärare, rektorer och annan personal ska ha en säker och trygg utbildnings- och arbetsmiljö (dir. 2022:86). Utredningen hade från början inriktning mot att förebygga, förhindra och försvåra skolattacker.

Förslagen i betänkandet ska bidra till ett utökat informationsflöde, i syfte att förebygga eller förhindra brott och innebär sammantaget utökade möjligheter eller skyldigheter att lämna information om enskilda, från socialtjänsten till skolan, från Polismyndigheten och Säkerhetspolisen till skolan, mellan skolor, från skolan till socialtjänsten samt från Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket till socialtjänsten och SIS (Statens institutionsstyrelse).

Falu kommun ställer sig bakom bedömningarna som görs i betänkandet om att förslagen, tillsammans med andra aktuella förslag som bereds i Regeringskansliet, kommer att ge bättre möjligheter till informationsutbyte som kan bidra till att öka tryggheten och förebygga brott (även allvarliga) i skolmiljö. Förslagen kan också bidra till tidigare upptäckt samt insatser och samverkan för barn och unga som begår brott och som riskerar att rekryteras till eller redan ingår i kriminella nätverk eller i våldsbejakande extremistmiljöer.

Falu kommun vill lyfta Hälso- och sjukvårdens, inte minst psykiatrins, viktiga roll i det brottsförebyggande arbetet. Hälso- och sjukvården behöver i större utsträckning än idag involveras i det brottsförebyggande arbetet och samverkan. Hälso- och sjukvården skulle genom utökade sekretessbrytande bestämmelser ges möjlighet att delge och få information som kan bidra i det brottsförebyggande arbetet.

Barn- och utbildningsnämnden lyfter vikten av att göra noggranna avvägningar och bedömningar inför utlämnande av information om individer bland annat för att inte riskera att skada förtroendet för och tilliten till socialtjänsten.

Bakgrund

Regeringen tillsatte Skolsäkerhetsutredningen med syftet att barn, elever, lärare, rektorer och annan personal ska ha en säker och trygg utbildnings- och arbetsmiljö (dir. 2022:86). Utredningen hade från början inriktning mot att förebygga, förhindra och försvåra skolattacker.

Genom tre tilläggsdirektiv (dir. 2023:22, 2023:120 och 2024:7) utvidgades det ursprungliga syftet med olika frågeställningar som handlar om att motverka alla former av brott inom skolväsendet och i samhället, det vill säga inte enbart skolattacker eller grövre våldsdåd. I juni 2023 lämnades delbetänkandet Samhället mot skolattacker (SOU 2023:28) och i mars 2024 lämnades ytterligare ett delbetänkande, Skolor mot brott (SOU 2024:17). I betänkandet redovisas uppdragen enligt de två sista tilläggsdirektiven.

Falu kommun är en av flera remissinstanser som fått betänkandet Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov (SOU 2024:87). Falu kommun är inbjuden att lämna remissvar.

Enligt regeringen är det angeläget att möjligheterna för skola, socialtjänst och brottsbekämpande myndigheter att utbyta uppgifter om barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt är tillräckliga för att de ska få det stöd och den hjälp de behöver och har rätt till, i rätt tid. Enligt regeringen ska utgångspunkten således vara att uppgifter ska kunna utbytas i brottsförebyggande syfte.

I utredningen konstateras att skolan har behov av att få fler uppgifter från socialtjänsten, Polismyndigheten och i vissa fall Säkerhetspolisen än vad man får i dag om elever som befinner sig i riskzonen för eller är aktiva i kriminalitet, alternativt riskerar att bli utsatta för brott.

Information behövs dels för skolans olika stödjande insatser, dels för att öka säkerheten för skolans elever och personal. Av samma skäl har en skola som tar emot en ny elev efter ett skolbyte behov av fler uppgifter än vad man får i dag, från den skola som eleven lämnar.

Skolan kan exempelvis behöva uppgifter om att en elev missbrukar narkotika, har begått brott, är aktiv i någon kriminell gruppering, utsätts för rekryteringsförsök av kriminella eller riskerar att dras in i våldsbejakande extremism.

Vidare kan skolan behöva uppgifter om att elever tillhör olika kriminella grupperingar som ligger i konflikt med varandra eller att det finns en hotbild mot en elev vid skolan. Även uppgifter om elever som tillhör kriminella grupperingar och som söker sig till samma skola behöver kunna förmedlas. Det kan också handla om att en elev på skolan misstänks ägna sig åt narkotikaförsäljning i anslutning till skolmiljön.

Uppgifter från socialtjänsten, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller andra skolor, som direkt eller indirekt relaterar till kriminalitet, kan leda till olika stödjande åtgärder i skolan. En god skolanknytning är en väsentlig skyddsfaktor mot framtida kriminalitet. Alla åtgärder på individnivå som skolan kan vidta för att främja en god skolanknytning är således av betydelse för samhällets brottsförebyggande arbete, även om åtgärderna i skolkontexten inte är motiverade av ett uttalat syfte att förebygga brott. Det kan exempelvis handla om anpassningar i skolmiljön, beslut om särskilt stöd eller liknande. Uppgifterna kan också ligga till grund för en dialog med vårdnadshavare om hur skolan kan stötta. När en negativ utveckling hos en elev behöver brytas måste samordnade åtgärder vidtas från såväl skolan som socialtjänsten och Polismyndigheten. Detta kräver samverkan och informationsutbyte mellan aktörerna.

I vissa fall kan uppgifterna vara sådana att skolan måste agera för att stärka säkerheten i skolmiljön. Det kan till exempel handla om att sätta in rastvakter eller att öka vuxennärvaron. Men det kan också behövas mer långtgående åtgärder.

Förslagen ska alltså bidra till ett utökat informationsflöde, i syfte att förebygga eller förhindra brott och innebär sammantaget utökade möjligheter eller skyldigheter att lämna information om enskilda

- från socialtjänsten till skolan (förslaget i 10 kap. 18 d § OSL)
- från Polismyndigheten och Säkerhetspolisen till skolan (förslaget i 35 kap. 10 e § OSL)
- mellan skolor (förslaget i 3 kap. 12 j § skollagen)
- från skolan till socialtjänsten (förslaget i 23 kap. 6 b § OSL)
- från Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket till socialtjänsten och SiS (förslaget i 35 kap. 10 c § OSL).

Den föreslagna sekretessbrytande bestämmelsen i 23 kap. 6 b § OSL är åldersneutral och kommer att ge utökade möjligheter för skolan att lämna uppgifter om enskild till socialtjänsten, om uppgiften kan antas bidra till att förebygga brottslig verksamhet även när skyldigheten att anmäla oro för barn enligt 14 kap. 1 § SoL inte är tillämplig. Avsikten är alltså att den i första hand ska tillämpas för elever som har fyllt 18 år.

Barn- och utbildningsnämnden har i sitt yttrande framfört viss oro kring att förslagen om att utöka socialtjänstens möjligheter att lämna uppgifter till skolan kan få motsatt effekt och lyfter att sekretessen inom Offentlighets- och sekretesslagens (OSL) 26 kap. 1§ handlar idag om att individerna i samhället i hög utsträckning ska kunna vara öppna med socialtjänsten om deras livssituation och behov för att kunna få rätt stöd och hjälp utan att riskera andra av individen oönskade konsekvenser. Det finns redan idag ett antal sekretessbrytande bestämmelser även för socialtjänsten utifrån allvarlighetsgraden i eventuellt brottsliga delar. Skolan är dock inte en brottsbekämpande aktör, så informationslämnande från socialtjänsten till skolan måste sättas i relation till vad den informationen kan medföra för den enskilde. En risk för negativa konsekvenser för den enskilde kan minska förtroendet och tilliten till socialtjänsten ytterligare och medföra att rädslan hos enskilda för att vara transparenta kring sin livssituation och sina behov ökar ytterligare. För att socialtjänsten på ett tryggt sätt ska kunna lämna sådan information till skolan, blir det viktigt att sätta det i relation till vad informationen kommer innebära i skolans hantering av informationen och bedöma om det är till barnets bästa att lämna informationen. Det behöver således sättas i relation till skolans arbete och ansvar för en trygg och säker skolgång för den individ informationen berör, men även i relation till övriga elevers och personals trygghet samt säkerheten överlag på skolan. I övrigt ser vi en avsaknad av hälso- och sjukvårdens information och möjlighet att dela information utifrån utredningens uppdrag och syfte.

Bilagor

Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet- skolans och socialtjänstens behov (SOU 2024:87)

Beslutet ska skickas till

Utbildningsdepartementet

Slutligt beslutsorgan

Kommunstyrelsen

Mattias Scandola
Kanslichef

Ulrika Gustafsson Lindberg
Brottsförebyggande samordnare/
ANDTS-strateg